

**Posílení populace hořečku mnohotvarého českého
(*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*)
na lokalitě „Boletice, vrch Olymp“
u kostela sv. Mikuláše
(repatriační zpráva za rok 2019)**

Zpracovatel:
ZO ČSOP Silvatica, Brejl
Jiří Brabec

ZO ČSOP Silvatica, Brejl 2019

Úvod

Repatriace populace *Gentianella praecox* subsp. *bohemica* probíhá dle studie proveditelnosti (BRABEC 2012), která byla zpracována na základě záchranného programu (BRABEC 2010) a studií populační biologie taxonu (BRABEC et al. 2011, BUCHAROVÁ et al. 2012). Vzhledem k nedostatku semen z původně navržené lokality „Podvoří, Volský vrch“ v dalších letech, probíhají výsevy semen též z dalších dvou lokalit, o kterých se v repatriační zprávě uvažovalo („Chvalšiny, S až SSZ svahy Svatého kříže“ a „Chvalšiny, JZ svahy Svatého kříže“) – zdůvodnění viz BRABEC & VYDROVÁ 2014. Do budoucna připadá v úvahu ještě lokalita „Polná na Šumavě, zákopy a loučka“, která však zatím nebyla využita.

Pro rok 2019 byl naplánován monitoring dvouletých rostlin z výsevů v oblasti plochy A a orientačně též bývalých ploch B a C (umístění ploch viz příloha č. 2) a monitoring dvouletých i jednoletých rostlin v plochách založených v roce 2017 (plochy D a E, umístění ploch viz obr. 1 v příloze č. 1 a příloha č. 3). V případě vhodných podmínek a dostatku semen ve zdrojových populacích bylo plánováno založení nových výsevních ploch s cílem pokračování repatriace. Součástí repatriace je i obhospodařování pokusných ploch a koordinace obhospodařování cílové lokality „Boletice, vrch Olymp“.

Seznam repatriačních výsevů

Přehled dosavadních výsevů ukazuje tab. 1. Kromě těchto výsevů je dalším zdrojem semen na lokalitě jedna kvetoucí rostlina *Gentianella praecox* subsp. *bohemica*, která se na historické lokalitě objevila náhodou v roce 2012 (nález J. Chlumský).

Tab. 1: Obhospodařování výsevních ploch *Gentianella praecox* subsp. *bohemica* a celé lokality „Boletice, vrch Olymp“ v průběhu repatriace.

rok	zdrojová populace	množství semen	plocha	poznámka
2012	„Podvoří, Volský vrch“	4 500	A1–3, B1–3, C1–3	VYDROVÁ & BRABEC 2012
2013	bez výsevu	-	-	BRABEC & VYDROVÁ 2013
2014	Podvoří, Volský vrch“ a „Chvalšiny, S až SSZ svahy Svatého kříže“	4 500	A4–6, B4–6, C4–6	BRABEC & VYDROVÁ 2014
2015	„Chvalšiny, S až SSZ svahy Svatého kříže“	600	A7, A8, A9	BRABEC & VYDROVÁ 2015
2016	bez výsevu	-	-	BRABEC & VYDROVÁ 2016
2017	„Chvalšiny, S až SSZ svahy Svatého kříže“	15 000	D, E	BRABEC & VYDROVÁ 2017
2018	bez výsevu	-	-	BRABEC & VYDROVÁ 2018
2019	„Chvalšiny, S až SSZ svahy Svatého kříže“ a „Chvalšiny, JZ svahy Svatého kříže“		F	BRABEC 2019

Monitoring lokality a výsevních ploch v roce 2019

Návštěvy lokality „Boletice, vrch Olymp“ spojené s monitoringem počtu vzešlých hořečků *Gentianella praecox* subsp. *bohemica* a dalšími akcemi proběhl na lokalitě „Boletice, vrch Olymp“ ve dnech 1. 5. 2019, 22. 6. 2019, 27. 9. 2019, 24. 10. 2019. Monitoring prováděl Jiří Brabec. Obhospodařování celé lokality a výsevních ploch A, D a E shrnuje tab. 2. Metodika výsevu semen v letech 2012, 2014, 2015 a 2017 je popsán v příloze č. 3. Shrnutí jednotlivých výsevů ukazuje tab. 1.

Tab. 2: Obhospodařování výsevových ploch *Gentianella praecox* subsp. *bohemica* a celé lokality „Boletice, vrch Olymp“ v průběhu repatriace.

Rok	1. seč lokality	1. seč výzkumných ploch	2. seč lokality	2. seč výzkumných ploch	Poznámka
2012	1. pol. června	1. pol. června (společně s celou lokalitou)	poč. listopadu	28. 10. kosou, výhrab výsevových ploch železnými hrabičkami	
2013	konec května	8. 6. seč srpem	poč. září 2013	6. 10. ručně otrháno a seč srpem	
2014	konec května	31. 5. seč srpem	srpen	20. 9. ručně otrháno a seč srpem	
2015	konec května	13. 6. seč srpem	přelom srpen / září	5. 12. ručně otrháno a seč srpem, pečlivý výhrab mechorostů a stařiny	
2016	9.–10. června	25. 5. seč srpem	koncem října + výhrab mechů	26. 10. seč srpem a výhrab mechorostů a stařiny	Na lokalitě proběhl výhrab (odmechování) v první pol. dubna.
2017	2. pol. května	28. 5. seč srpem	druhá pol. září	15. 9. ručně otrháno a 16. 10. seč srpem	
2018	2. pol. května	ne	9.–13. 11.	srpem koncem září	Na lokalitě proběhl výhrab (odmechování) 16. 4. 2018.
2019	ne	ne	poč. listopadu	24. 10. 2019 seč srpem	

Situace repatriované populace v roce 2019

Rostliny *Gentianella praecox* subsp. *bohemica* vyskytující se na lokalitě Boletice pocházejí aktuálně z několika zdrojů semen. První část rostlin jsou zjevně potomci rostliny nalezené v roce 2012 Janem Chluským (VYDROVÁ & BRABEC 2012), druhá část pochází z výsevů a potomků rostlin z těchto výsevů do plochy A z let 2012 (výsevy viz BRABEC & VYDROVÁ 2012), 2014 (výsevy viz BRABEC & VYDROVÁ 2014) a 2015 (výsevy viz BRABEC & VYDROVÁ 2015), třetí část pak z výsevů do ploch D a E v roce 2017 (výsevy viz BRABEC & VYDROVÁ 2017). Plochy B (výsev 2012 a 2014 – výsevy viz BRABEC & VYDROVÁ 2012, BRABEC & VYDROVÁ 2014) a plochy C (výsev 2012 – výsevy viz BRABEC & VYDROVÁ 2012) nepřinesly žádné plodné rostliny.

V roce 2019 na lokalitě kvetlo celkem 89 rostlin *Gentianella praecox* subsp. *bohemica*. Sedm z nich (viz tab. 3) se nacházelo v místech, kde lze předpokládat, že se jedná o potomky rostliny nalezené v roce 2012. Dalších 28 rostlin (viz tab. 4) se nacházelo v místě plochy A nebo pod ní. Jednalo se tak o rostliny pocházející ze semen z výsevů do plochy A (z let 2012–2015) nebo z potomků rostlin z těchto výsevů. Během celého roku 2019 probíhal monitoring rostlin v plochách D a E (z výsevů v roce 2017). Na jaře roku 2018 v obou pásech (D a E) vysetá semena masivně vyklíčila (viz tab. 5). Následující suché období roku 2018 však velkou část semenáčků zahubilo. Větší množství rostlin bylo na podzim 2018 pouze v dolní části plochy D (viz tab. 5), kde byl zaznamenán relativně nejmenší přírůstek. Zimu 2018/2019 přežila většina rostlin *Gentianella praecox* subsp. *bohemica* v plochách D a E. Velmi malá část z nich pak zahynula ještě během suché sezóny 2019 (viz tab. 5). Na plochách D a E vykvetlo v roce

2019 celkem 54 rostlin – 1 rostlina o velikosti 22 cm s 15 květy v horní části plochy E (viz tab. 5), 53 rostlin v dolní části plochy D (viz tab. 5). Velikosti rostlin a další charakteristiky rostlin vykvetlých na ploše D ukazuje tab. 6. Tyto rostliny byly plodné, následně dobře vysemenily.

Tab. 3: Velikost, počet pater a počet květů rostlin *Gentianella praecox* subsp. *bohemica* na lokalitě „Boletice, vrch Olymp“ pocházejících pravděpodobně z rostliny nalezené v roce 2012 J.

Chlumským. Stav v roce 2019. Pro každou rostlinu tabulka udává výšku rostliny (cm), počet uzlin (nodů) a počet rozmnožovacích orgánů (poupat, květů, plodů) na rostlině.

Č.	Výška (v cm)	Počet pater (uzlin, nodů)	Počet rozmnožovacích orgánů na rostlině (poupat, květů, plodů)
1	14	10	23
2	10	8	5
3	8	8	4
4	12	10	15
5	12	8	17
6	22	13	45
7	13	13	47

Tab. 4: Velikost, počet pater a počet květů rostlin *Gentianella praecox* subsp. *bohemica* na lokalitě „Boletice, vrch Olymp“ nacházejících se ploše A a pod ní. Stav v roce 2019. Jde o rostliny

pocházející z výsevů do plochy A (z let 2012–2015) a z potomků rostlin z těchto výsevů. Pro každou rostlinu tabulka udává výšku rostliny (cm), počet uzlin (nodů) a počet rozmnožovacích orgánů (poupat, květů, plodů) na rostlině.

Č.	Výška (v cm)	Počet pater (uzlin, nodů)	Počet rozmnožovacích orgánů na rostlině (poupat, květů, plodů)
1	29	15	109
2	20	12	17
3	12	10	13
4	34	13	29
5	14	10	5
6	21	11	12
7	18	10	8
8	15	10	6
9	16	11	8
10	16	11	4
11	20	15	52
12	15	10	2
13	22	12	6
14	12	11	3
15	12	10	2
16	23	12	5
17	15	13	4
18	22	12	12
19	30	14	43

20	14	9	2
21	10	7	2
22	23	12	11
23	15	9	16
24	16	8	4
25	13	9	7
26	15	10	5
27	12	7	3
28	40	15	129

Tab. 5: Počty vzešlých a přežívajících rostlin *Gentianella praecox* subsp. *bohemica* na výsevových páslech D a E na lokalitě „Boletice, vrch Olymp“. Plochy D a E byly osety 7. 11. 2017 a na každou pásovou plochu bylo vyseto 7 500 semen. V tabulce jsou pro rok 2018 uvedeny jednoleté rostliny (semenáčky, růžice), pro rok 2019 pak dvouleté rostliny s dlouhivým růstem.

Plocha	6. 5. 2018	27. 6. 2018	24. 9. 2018	1. 5. 2019	22. 6. 2019	27. 9. 2019	Poznámky
D – horní polovina	cca 230	11	0	0	0	0	27. 6. 2018: Sucho, růžiček málo, malé. Většina semenáčků uschla. 24. 9. 2018: Horní polovina plochy byla při monitoringu vyschlá.
D – dolní polovina	cca 490	124	80	62	55	53	6. 5. 2018: Velké množství vzešlých semen s děložními lístky, jen místy s vyrážejícími listy růžice. 27. 6. 2018: Výrazný propad počtu semenáčků. Hodně jich uschlo. 24. 9. 2018: Růžice sice malé (max. 2,5 cm v průměru), ale vesměs pěkné, zelené, jen málo oschlé. 1. 5. 2019: Většina rostlin přežila zimu. Jejich stav dobrý. 22. 6. 2019: I přes sucho většina rostlin přežívá a vykazuje dlouhivý růst. Část rostlin je poměrně malá. 27. 9. 2019: Většina rostlin kvete nebo plodí. Rostliny změřeny – viz tab. 6.
E – horní polovina	cca 180	42	10	4	1	1	6. 5. 2018: Naprostá většina semenáčků jen s děložními lístky. Vzešlo poměrně málo semen. Kvůli suchu? 27. 6. 2018: Hodně jich uschlo. 24. 9. 2018: Horní polovina plochy byla při monitoringu vyschlá. Na ploše bylo nalezeno jen 10 malých růžic (největší měla 2,6 cm v průměru). Některé byly částečně oschlé. 1. 5. 2019: Zimu přežily 4 rostliny, jsou velmi malé, jen jedna standardně velká. 22. 6. 2019: Suché jaro přežila pouze jedna malá rostlina. 27. 9. 2019: Rostlina kvete, velikost 22 cm, 10 nodů, 15 květů a poupat.
E – dolní polovina	cca 150	8	0	0	0	0	6. 5. 2018: Naprostá většina semenáčků jen s děložními lístky. Vzešlo poměrně málo semen. Kvůli suchu? 27. 6. 2018: Hodně jich uschlo. 24. 9. 2018: Dolní polovina plochy byla při monitoringu zcela vyprahlá. Možnost přežití nějaké růžice byla minimální.

Tab. 6: Velikost, počet pater a počet květů rostlin *Gentianella praecox* subsp. *bohemica* na lokalitě „Boletice, vrch Olymp“ v ploše D. Stav v roce 2019. Jde o rostliny pocházející z výsevu do plochy D v roce 2017. Pro každou rostlinu tabulka udává výšku rostliny (cm), počet uzlin (nodů) a počet rozmnožovacích orgánů (poupat, květů, plodů) na rostlině. Rostliny ukousnuté či jinak poškozené mají v závorce u dané charakteristiky (výška, počet pater) poznámku „UK“ a před ní číslo ukazující výšku či počet pater před místem poškození rostliny. Semeníky na některých rostlinách byly vyžrané, zjevně nepřinášející semena. Počet vyžraných semeníků je poznamenán v závorce ve sloupci „počet rozmnožovacích orgánů) na rostlině“.

Č.	Výška (v cm)	Počet pater (uzlin, nodů)	Počet rozmnožovacích orgánů na rostlině (poupat, květů, plodů)
1	24	16	92 (z toho 2 semeníky vyžrané)
2	13	9	12
3	13	8	9
4	7	7	5 (z toho 1 semeník vyžraný)
5	12 (3 UK)	7 (3UK)	5
6	8	8	8
7	17	13	18
8	10	10	4
9	7	6	1
10	7	7	1
11	21	13	11
12	20	11	10
13	12	9	4
14	16	11	11 (z toho 1 semeník vyžraný)
15	7	6	1
16	8	7	1
17	14	13	10 (z toho 3 semeníky vyžrané)
18	11	10	4
19	18	11	9
20	12	11	10
21	19	11	11
22	17 (10 UK)	11 (7 UK)	13
23	22	12	40 (z toho 3 semeníky vyžrané)
24	20	11	8
25	15	9	6
26	12	5	3
27	11 (5 UK)	10 (4 UK)	12
28	20	13	14
29	16	10	5
30	12	6	1
31	15	9	5
32	6	6	1
33	7	8	2
34	17	9	4

35	20	10	13
36	9	6	4
37	20	11	7
38	23	14	11
39	16	10	5
40	24	12	17
41	17	9	3
42	22	14	19
43	6	5	1
44	15	8	25
45	8	7	4
46	17	10	9
47	22	9	7
48	13	9	3
49	11	7	2
50	8	6	2
51	13	8	1
52	15	9	6
53	20	9	7

Sběr semen a výsev v roce 2019

V roce 2019 proběhl sběr semen hořečku mnohotvarého českého (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*) na zdrojových lokalitách „Chvalšiny, S až SSZ svahy Svatého kříže“ (malá část semen, jen z 8 rostlin) a „Chvalšiny, JZ svahy Svatého kříže“ (větší část semen, cca z 50 rostlin). Sběr semen na lokalitě „Podvoří, Volský vrch“ nepřicházel v úvahu, neboť tam kvetlo 57 nepříliš dobře vyvinutých exemplářů. Z lokalit „Chvalšiny, S až SSZ svahy Svatého kříže“ a „Chvalšiny, JZ svahy Svatého kříže“ bylo 24. 10. 2019 odebráno celkem cca 40 500 semen.

Již v předchozích letech bylo rozhodnuto, že výsevy na repatriované lokalitě Boletice budou probíhat pouze na severním svahu lokality, který je pro klíčení a růst hořečků zjevně mikroklimaticky nejvhodnější, což platí v posledních suchých letech více než dvojnásobně. Dne 24. 10. 2019 byla na lokalitě vymezená pro výsev hořečku mnohotvarého českého (*G. praecox* subsp. *bohemica*) nová plocha (**plocha F**) – náčrt viz příloha č. 3. Plocha má tvar obdélníku 40 cm × 480 cm, přičemž delší strana leží vrstevnicově ve svahu. Náčrt plochy a její fixaci a zaměření v terénu ukazuje příloha č. 3. Tato plocha byla rozdělena celkem na 12 výsevových plošek o velikosti 40 cm × 40 cm. Do středu každé výsevové plošky o velikosti 30 cm × 30 cm bylo pokud možno rovnoměrně vyseto 3 000 semen *G. praecox* subsp. *bohemica* (celkem tedy 12×). Vlastní výsev byl proveden 24. 10. 2019. Před výsevem byla celá plocha F pokosena a byla důkladně vyhrabána tráva a mechové patro (viz foto v příloze č. 4).

Cílem výsevu v roce 2019 není jen repatriace hořečku mnohotvarého českého (*G. praecox* subsp. *bohemica*) a její sledování. Plocha F je založena tak, aby umožnila experiment hledající odpověď na otázku, zda je pro přežívání ročních růžic hořečku mnohotvarého českého (*G. praecox* subsp. *bohemica*) lepší podzimní či časné jarní výhrab stařiny a mechorostů. Plocha F je rozvržena tak, že lze rozdělit na čtyři podplochy (každá 40 cm × 200 cm, viz obr. v příloze 3), z nichž se každá skládá ze tří plošek 40 cm × 40 cm (plošky F1–F12 viz obr. v příloze 3). V letech 2020–2021 je plánováno následující ošetření jednotlivých plošek. Na jaře 2020 budou všechny plošky posečeny (pokud bude větší nárůst biomasy, v případě sucha budou bez seče), na podzim 2020 bude na každé plošce F1–F12 spočten počet

hořečkových růžic a vždy jedna ploška v každé podploše bude posečena s výhrabem stařiny a mechorostů. Druhá ploška každé podplochy bude posečena bez výraznějšího výhrabu stařiny a mechorostů, třetí ploška bude kontrolní (bez managementu). Na ploškách na podzim 2020 pouze posečených dojde v předjaří 2021 k výhrabu stařiny a mechorostů. Podrobnosti k metodice a monitoringu experimentálního výsevu budou součástí dalších „repatriačních zpráv“.

Fotodokumentace

Fotodokumentace je součástí přílohy č. 4.

Literatura

- BRABEC J. (2010): Záchranný program hořečku mnohotvarého českého (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*) v České republice. – Ms., 57 p. + 11 příloh.
- BRABEC J., BUCHAROVÁ A. & ŠTEFÁNEK M. (2011): Vliv obhospodařování na životní cyklus hořečku mnohotvarého českého (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*). – Příroda 31: 85–109.
- BRABEC J. (2012): Studie hodnocení lokalit hořečku mnohotvarého českého (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*) v rámci VÚ Boletice pro potřeby repatriace a zakládání nových lokalit („studie proveditelnosti“). – Ms., 9 p.
- BRABEC J. (2019): Posílení populace hořečku mnohotvarého českého (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*) na lokalitě „Boletice, vrch Olymp“ u kostela sv. Mikuláše (repatriační zpráva za rok 2019). – Ms., 22 p.
- BUCHAROVÁ A., BRABEC J. & MÜNZBERGOVÁ Z. (2012): Effect of land use and climate change on future fate of populations of an endemic species of central Europe. – Biological Conservation 145: 39–47.
- VYDROVÁ A. & BRABEC J. (2012): Posílení populace hořečku mnohotvarého českého (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*) na lokalitě „Boletice, vrch Olymp“ u kostela sv. Mikuláše ve VÚ Boletice (repatriační zpráva za rok 2012). – Ms., 9 p.
- BRABEC J. & VYDROVÁ A. (2013): Posílení populace hořečku mnohotvarého českého (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*) na lokalitě „Boletice, vrch Olymp“ u kostela sv. Mikuláše ve VÚ Boletice (repatriační zpráva za rok 2013). – Ms., 13 p.
- BRABEC J. & VYDROVÁ A. (2014): Posílení populace hořečku mnohotvarého českého (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*) na lokalitě „Boletice, vrch Olymp“ u kostela sv. Mikuláše ve VÚ Boletice (repatriační zpráva za rok 2014). – Ms., 14 p.
- BRABEC J. & VYDROVÁ A. (2015): Posílení populace hořečku mnohotvarého českého (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*) na lokalitě „Boletice, vrch Olymp“ u kostela sv. Mikuláše ve VÚ Boletice (repatriační zpráva za rok 2015). – Ms., 17 p.
- BRABEC J. & VYDROVÁ A. (2016): Posílení populace hořečku mnohotvarého českého (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*) na lokalitě „Boletice, vrch Olymp“ u kostela sv. Mikuláše (repatriační zpráva za rok 2016). – Ms., 19 p.
- BRABEC J. & VYDROVÁ A. (2017): Posílení populace hořečku mnohotvarého českého (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*) na lokalitě „Boletice, vrch Olymp“ u kostela sv. Mikuláše (repatriační zpráva za rok 2017). – Ms., 20 p.
- BRABEC J. & VYDROVÁ A. (2018): Posílení populace hořečku mnohotvarého českého (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*) na lokalitě „Boletice, vrch Olymp“ u kostela sv. Mikuláše (repatriační zpráva za rok 2018). – Ms., 17 p.

Příloha č. 1   Metodika výsevů v letech 2012, 2014, 2015, 2017 a 2019.

Sběr semen a výsev v letech 2012–2015

Výsev byl proveden na lokalitu „Boletice, vrch Olymp“ u kostela sv. Mikuláše dne 28. 10. 2012, 22. 11. 2014 a 5. 12. 2015. V letech 2012 a 2014 byly osety vždy celkem tři dopředu vybrané a připravené plochy ve třech různých vegetačních typech na lokalitě (plochy A, B, C – viz příloha č. 2). V roce 2015 byly osety pouze tři plošky v ploše A. Plocha A je umístěna na severní expozici, plocha B na západní a plocha C na východní expozici. Jednotlivé plochy 3 m × 1 m byly vysečeny před výsevem srpem a malé plošky určené pro výsev (20 cm × 20 cm, viz dále) byly důkladně vyhrabány s cca 10 cm přesahem. Ve všech rozích každé velké plochy je umístěn 3 m × 1 m dřevěný kolík.

Plochy pro výsev byly zaměřeny přesnou GPS, tj. rohové body každé plochy s přesností asi 66 cm. Plocha se severní expozicí byla označena jako A, zaměřen rohový bod A1, od tohoto bodu byly směrem západním vyměřeny 3 m. Bod A1 má souřadnice: 48°49'08.56"N, 14°13'05.09"E.

Plocha se západní expozici byla označena jako B, zaměřen rohový bod B1, od tohoto bodu směrem západním byly vyměřeny 3 m. Bod B1 má souřadnice: 48°49'08.39"N, 14°13'04.43"E.

Plocha se východní expozici byla označena jako C, zaměřen rohový bod C1, od tohoto bodu směrem k západu byly vyměřeny 3 m. Bod C1 má souřadnice: 48°49'08.17"N, 14°13'05.98"E.

Na každé ploše o velikosti 3 m × 1 m byly v letech 2012 a 2014 vždy vytyčeny tři malé plošky o velikosti 20 cm × 20 cm. V roce 2015 byly plošky vytyčeny pouze na ploše A. Plošky 20 cm × 20 cm byly vždy ve všech čtyřech rozích označeny hřebíky (na hlavičce s červenými plasty). Do každé z takto připravených plošek bylo vyseto v letech 2012 a 2014 celkem 500 semen. V roce 2015 pak jen 200 semen. Celkové osetí ploch pak ukazují následující nákresy

Plocha A

[illegible]

Plocha B

[illegible]

Plocha C

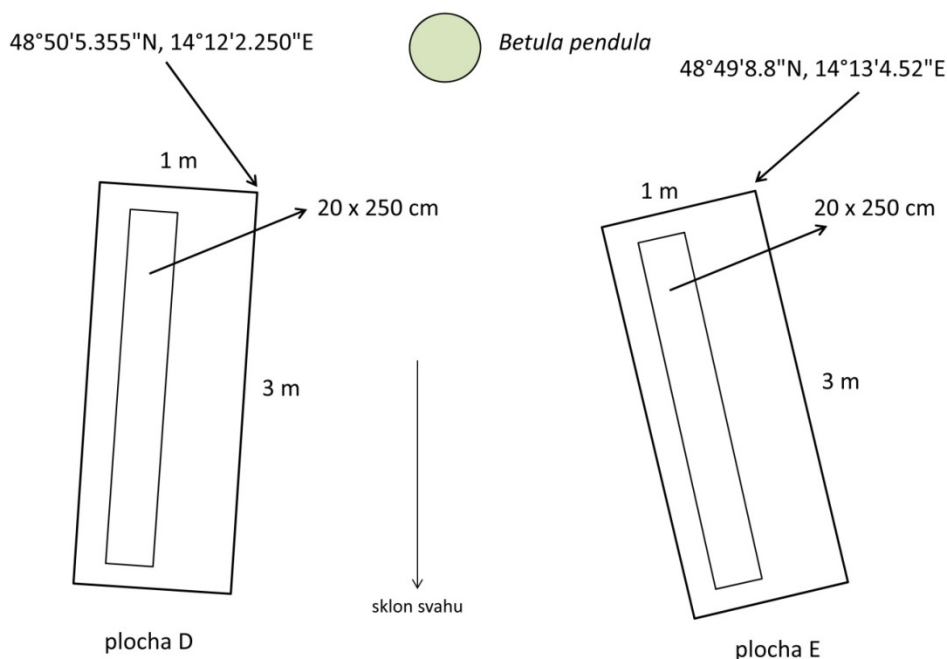
	C1		C4			C2		C5			C3		C6	
	500		500			500		500			500		500	

Sběr semen a výsev v roce 2017

V roce 2017 proběhl sběr semen *Gentianella praecox* subsp. *bohemica* na zdrojové lokalitě „Chvalšiny, S až SSZ svahy Svatého kříže“. Sběr semen na lokalitě „Podvoří, Volský vrch“ nepřicházel v úvahu, neboť tam kvetlo pouze 8 ex. Z lokality „Chvalšiny, S až SSZ svahy Svatého kříže“ bylo 20. 10. 2017 odebráno z cca 30 rostlin celkem cca 15 000 semen.

Na základě vyhodnocení předchozích experimentů bylo rozhodnuto, že další výsevy budou probíhat pouze na severním svahu lokality, který je pro klíčení a růst hořečků zjevně mikroklimaticky nejvhodnější. Ve dnech 16. 10. a 7. 11. 2017 byly na severním svahu vymezeny dvě nové trvalé plochy (**plochy D a E**) pro výsev hořečku mnohotvarého českého (*G. praecox* subsp. *bohemica*). Každá plocha má tvar obdélníku 1 m × 3 m, přičemž delší strana „běží“ víceméně po spádnici dolů (viz obr. 1). Ve východní části obou obdélníků (tj. v levé části při pohledu odspoda) byla vymezena ploška (pás) o šířce 20 cm a délce 250 cm (viz obr. 1). Tento pás je vyznačen kovovými hřebíky s červenou plastovou podložkou. Obě plochy byly pokoseny a byla důkladně vyhrabána tráva a mechové patro.

Vlastní výsev byl proveden 7. 11. 2017. Na každou vyznačenou plošku (pás) bylo rovnoměrně vyseto 7 500 semen *G. praecox* subsp. *bohemica* (celkem tedy 15 000 semen na obě plochy). Původní záměr byl plánován pro výsev jen 2 500 semen, ale vzhledem k tomu, že rostliny byly velmi plodné a měly velké množství semen, bylo nakonec vyseto větší množství.

Obr. 1: Náskres severního svahu vrchu Olymp s vyznačenými plochami D, E a ploškami s výsevem semen v roce 2017.

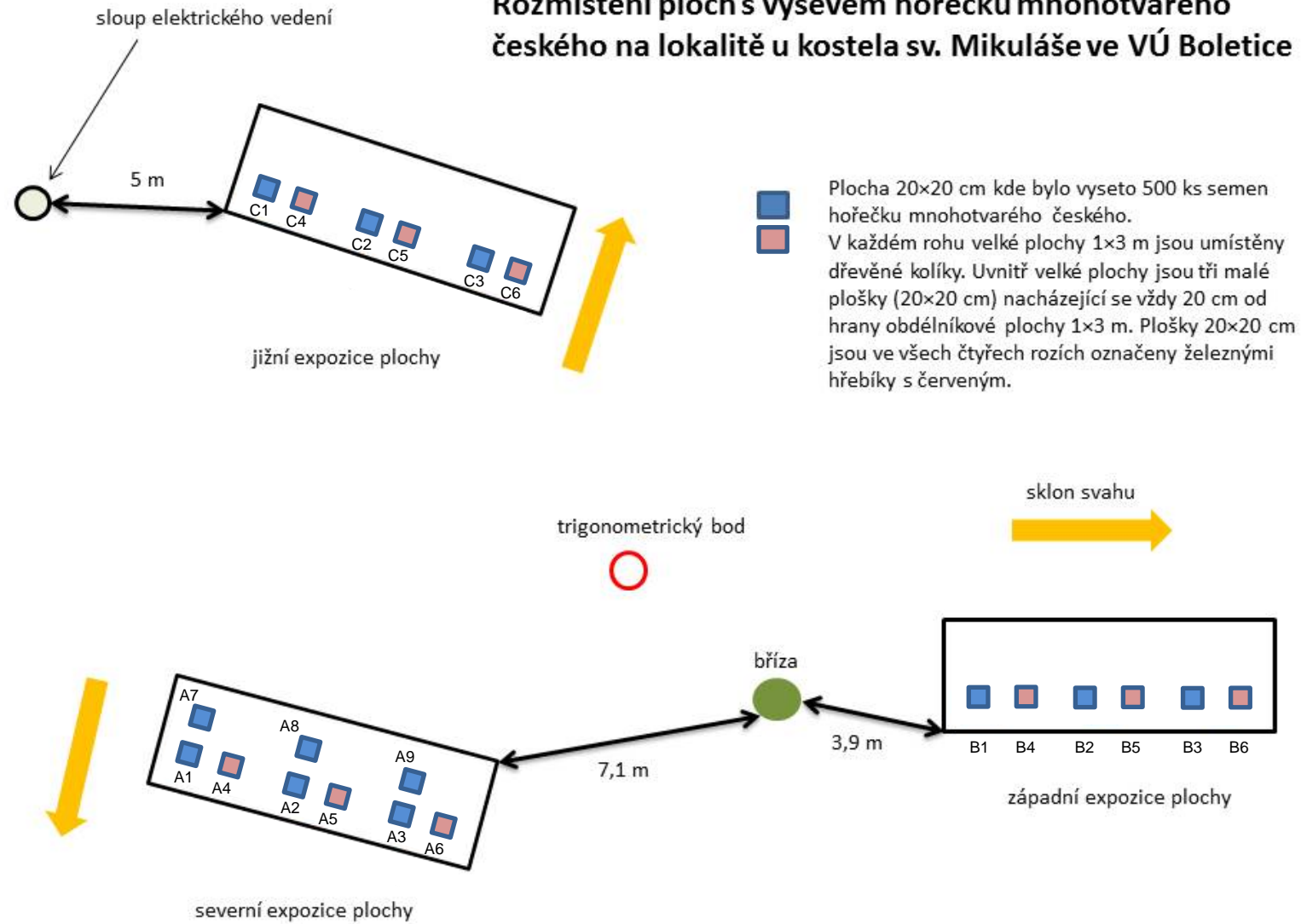
Sběr semen a výsev v roce 2019

V roce 2019 proběhl sběr semen hořečku mnohotvarého českého (*Gentianella praecox* subsp. *bohemica*) na zdrojových lokalitách „Chvalšiny, S až SSZ svahy Svatého kříže“ (malá část semen, jen z 8 rostlin) a „Chvalšiny, JZ svahy Svatého kříže“ (větší část semen, cca z 50 rostlin). Sběr semen na lokalitě „Podvoří, Volský vrch“ nepřicházel v úvahu, neboť tam kvetlo 57 nepříliš dobře vyvinutých exemplářů. Z lokalit „Chvalšiny, S až SSZ svahy Svatého kříže“ a „Chvalšiny, JZ svahy Svatého kříže“ bylo 24. 10. 2019 odebráno celkem cca 40 500 semen.

Již v předchozích letech bylo rozhodnuto, že výsevy na repatriované lokalitě Boletice budou probíhat pouze na severním svahu lokality, který je pro klíčení a růst hořečků zjevně mikroklimaticky nejvhodnější, což platí v posledních suchých letech více než dvojnásobně. Dne 24. 10. 2019 byla na lokalitě vymezená pro výsev hořečku mnohotvarého českého (*G. praecox* subsp. *bohemica*) nová plocha (**plocha F**) – náčrt viz příloha č. 3. Plocha má tvar obdélníku 40 cm × 480 cm, přičemž delší strana leží vrstevnicově ve svahu. Náčrt plochy a její fixaci a zaměření v terénu ukazuje příloha č. 3. Tato plocha byla rozdělena celkem na 12 výsevových plošek o velikosti 40 cm × 40 cm. Do středu každé výsevové plošky o velikosti 30 cm × 30 cm bylo pokud možno rovnoměrně vyseto 3 000 semen *G. praecox* subsp. *bohemica* (celkem tedy 12×). Vlastní výsev byl proveden 24. 10. 2019. Před výsevem byla celá plocha F pokosena a byla důkladně vyhrabána tráva a mechové patro (viz foto v příloze č. 4).

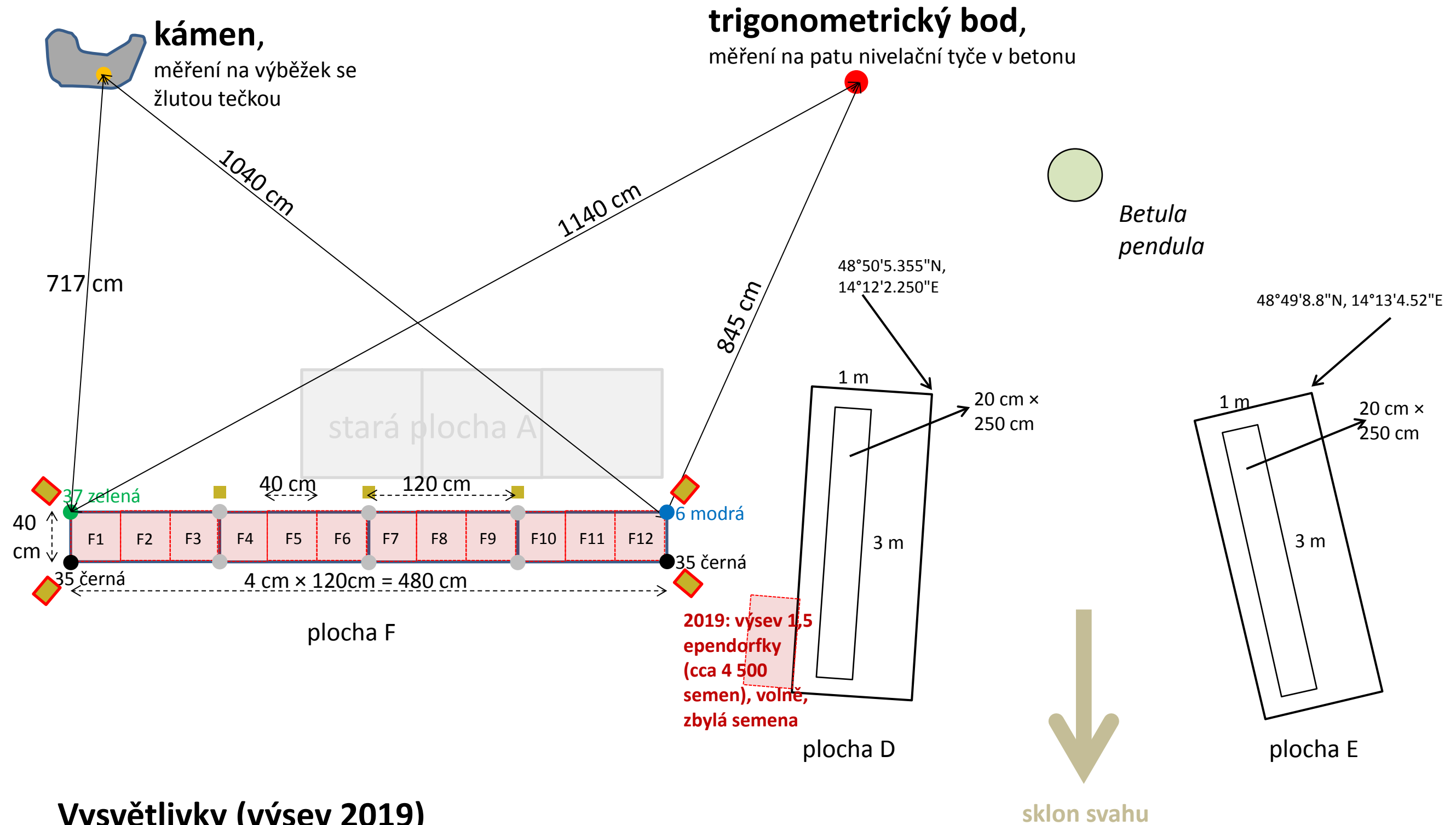
Cílem výsevu v roce 2019 není jen repatriace hořečku mnohotvarého českého (*G. praecox* subsp. *bohemica*) a její sledování. Plocha F je založena tak, aby umožnila experiment hledající odpověď na otázku, zda je pro přežívání ročních růžic hořečku mnohotvarého českého (*G. praecox* subsp. *bohemica*) lepší podzimní či časně jarní výhrab stařiny a mechorostů. Plocha F je rozvržena tak, že lze rozdělit na čtyři podplochy (každá 40 cm × 200 cm, viz obr. v příloze 3), z nichž se každá skládá ze tří plošek 40 cm × 40 cm (plošky F1–F12 viz obr. v příloze 3). V letech 2020–2021 je plánováno následující ošetření jednotlivých plošek. Na jaře 2020 budou všechny plošky posečeny (pokud bude větší nárůst biomasy, v případě sucha budou bez seče), na podzim 2020 bude na každé plošce F1–F12 spočten počet hořečkových růžic a vždy jedna ploška v každé podploše bude posečena s výhrabem stařiny a mechorostů. Druhá ploška každé podplochy bude posečena bez výraznějšího výhrabu stařiny a mechorostů, třetí ploška bude kontrolní (bez managementu). Na ploškách na podzim 2020 pouze posečených dojde v předjaří 2021 k výhrabu stařiny a mechorostů. Podrobnosti k metodice a monitoringu experimentálního výsevu budou součástí dalších „repatriačních zpráv“.

Rozmístění ploch s výsevem hořečku mnohotvarého českého na lokalitě u kostela sv. Mikuláše ve VÚ Boletice

Příloha č. 3

Vysvětlivky (výsev 2019)

- dřevěný kolíček, nebarevný, cca 30 cm nad zemí (na nákresu 3×)
- kolík s červenou hlavou (dřevěný), cca 40 cm nad zemí (na nákresu 4×)
- ● ● barevný hřebík s vyraženým číslem, hlava zapuštěna k povrchu (na nákresu 4×)
- obyčejný hřebík bez čísla, hlava zapuštěna k povrchu (na nákresu 6×)
- výsevová plocha 40 cm × 40 cm s výsevem 1 ependorfky semen (cca 3 000 semen) na střed plochy cca 30 cm × 30 cm (na nákresu 12×)

Plocha D, pohled od břízy shora, 27. 9. 2019. Foto J. Brabec.

Plocha D s kvetoucími hořečky, pohled zespoda od kapličky, tj. od jihu, 27. 9. 2019. Foto J. Brabec.

Kvetoucí a plodící hořečky v ploše A a v jejím bezprostředním okolí, 27. 9. 2019. Foto J. Brabec.

Kvetoucí hořečky pocházejících pravděpodobně z rostliny nalezené v roce 2012 J. Chlumským, 27. 9. 2019. Foto J. Brabec.

Plocha E, pohled po vrstevnici od plochy D, 27. 9. 2019. Foto J. Brabec.

Jediný hořeček kvetoucí v roce 2019 v ploše E, tj. od jihu, 27. 9. 2019. Foto J. Brabec.

Listová růžice hořečku v ploše D pochází z semen z výsevu v roce 2017, 24. 10. 2019. Foto J. Brabec.

Listová růžice hořečku v ploše D pochází z semen z výsevu v roce 2017, 24. 10. 2019. Foto J. Brabec.

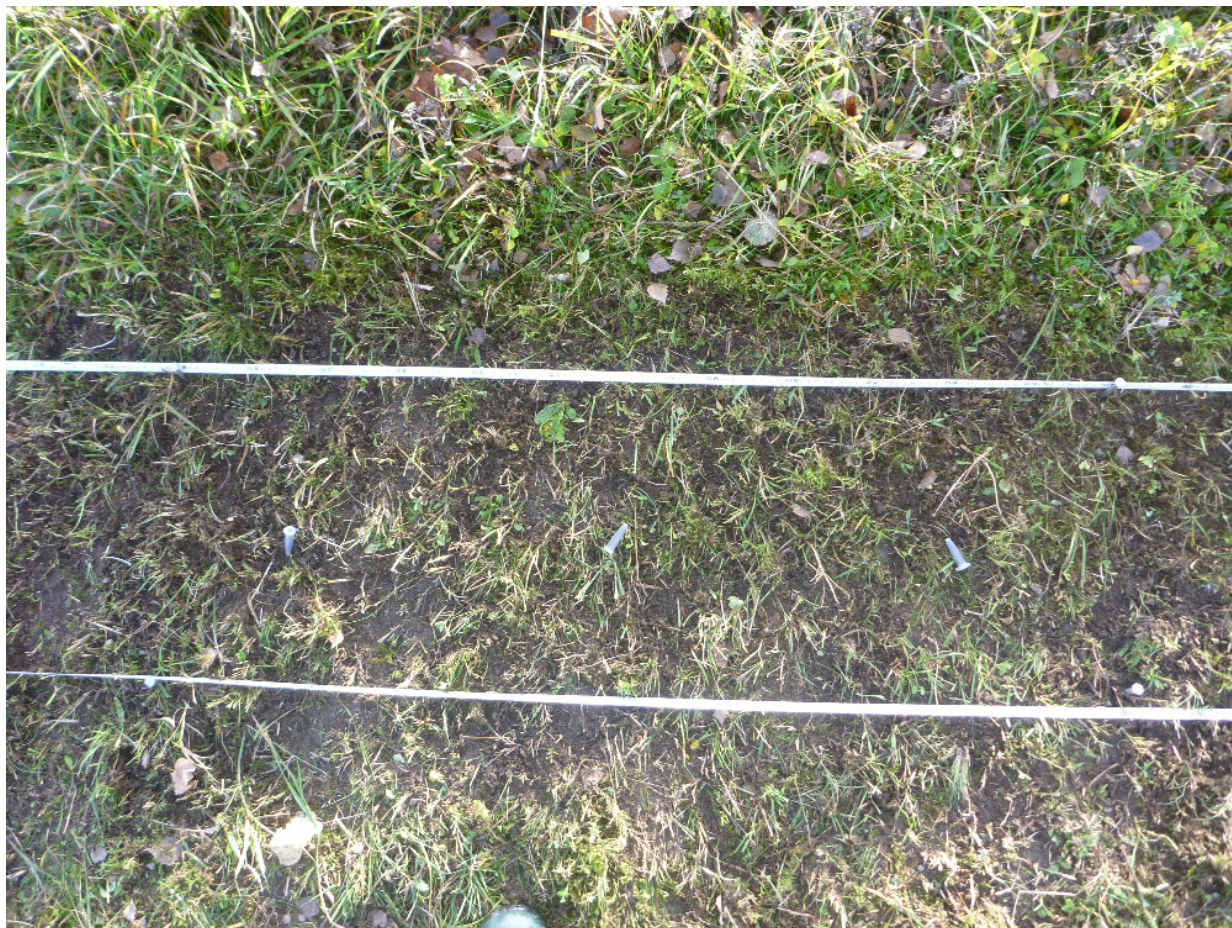

Zakládání plochy F (40 cm × 480 cm), 24. 10. 2019. Foto J. Brabec.

První podplocha (40 cm × 120 cm) plochy F (plošky F1, F2, F3), 24. 10. 2019. Foto J. Brabec.

Druhá podplocha (40 cm × 120 cm) plochy F (plošky F4, F5, F6), 24. 10. 2019. Foto J. Brabec.

Detail plošky F4 (40 cm × 40 cm) po výhrabu stařiny a mechorostů, 24. 10. 2019. Foto J. Brabec.

Označení plochy F (40 cm × 480 cm) dřevěnými kolíky, 24. 10. 2019. Foto J. Brabec.

Označení plochy F (40 cm × 480 cm) dřevěnými kolíky, 24. 10. 2019. Foto J. Brabec.

Pohled na plochu F shora od břízy, 24. 10. 2019. Foto J. Brabec.

Pohled na plochu F zdola, uprostřed bříza na vrchu a nivelační tyč, 24. 10. 2019. Foto J. Brabec.

Zaměření plochy F ke kameni s výběžkem a detail tohoto kamene, 24. 10. 2019. Foto J. Brabec.

Výsevová ploška na zbylá semena u plochy D, 24. 10. 2019. Foto J. Brabec.